

اقتصاد سال ۹۹ در آینه ۹۸

پادداشت

اقتصاد ایران سال سخت، پیچیده و پر دست‌اندازی را در سال ۹۸ تجربه کرد که آثار واقعی آن در سال آینده نمایان خواهد شد؛ از وقوع سیل کم‌سابقه در اواخر اسفند ۹۷ و ابتدای فروردین ۹۸ تا سنگین تر شدن فشار تحریم‌ها و کند شدن شاخص‌های کلان اقتصادی تا سیر تحولات در عرصه منطقاتی و بین‌المللی که باعث شکل‌گیری سطح بالاتری از تنش در روابط خارجی ایران با آمریکا شد که سنگ بنای آن با تور شدید قاسم سلیمانی به دست نبروهای

آمریکایی گذاشته شد و پاسخ ایران را به همراه داشت. دست‌کم نگاهی به سیر تحولات ۳ ماه پایانی سال به‌وضوح نشان می‌دهد که محیط زیست اقتصاد ایران اصلا در سال ۹۸ شرایط خوبی را سپری نکرده است که شاه‌بیت شاخص بدتر شدن آبروی اقتصاد را می‌توان در شیوع ویروس کرونا و آثار مخرب آن در آینده جست‌وجو کرد.

اقتصاد همچون رانندگی است و شرط رسیدن به مقصد رانندگی صحیح با خودرو مطمئن و ایمن و جاده‌های هموار است و در این مسیر نگاه به مسیر پیش رو به‌تنهایی کفایت نمی‌کند و به همین دلیل باید همواره نیم‌نگاهی به آینه عقب و آینه‌بغل خودرو هم داشت تا خودرو از مسیر خارج نشود و گرفتار تصادف نشود. اقتصاد ایران در سال ۹۸ تصادف‌های زیادی را تجربه کرد و نتیجه این تصادف‌ها و رانندگی پرریسک در سال آینده، در یک تصویر کلان‌که از هم‌اکنون نمایان است، کندتر شدن نرخ رشد اقتصادی و حرکت به زیر صفر درجه و نرخ تورم بالا و بی‌کاری فزاینده خواهد بود. حالا تصور کنید که در حال رانندگی در یک جاده سرآشوبی بخیزه هستید که سوخت آن رو به پایان است اما آمپر آب آن رو به افزایش است و مسافران هم نگران هستند که چه رخ خواهد داد. امیدواری‌ها به بهبود نسبی شرایط اقتصادی ایران پس از تخلیه آثار اولیه

اقتصاد ایران ناشی از تحریم‌ها در سایه اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی کاهنده نرخ تورم و تقویت‌کننده پایه‌های رشد اقتصادی حالا اندکی تضعیف شده است. ورود ایران به لیست سیاه مالی دنیا باعث شکل‌گیری فصل تازه‌ای از بی‌تعادلی‌ها و شکننده بودن بازارها و قطعیت نداشتن پیش‌بینی‌ها خواهد شد و نتیجه اینکه جاده پیش روی اقتصاد ایران در سال آینده هم نازک‌تر است و احتمال ایجاد بی‌بستگی‌های جدید در مسیرهای تجاری هم دور از انتظار نیست، افزون بر اینکه سهم ایران از بازار جهانی نفت به‌شدت افت کرده است، تداوم جنگ روسیه و غربستان به‌عنوان آلتولیدکننده برتر نفت جهان هم بر حجم کسری بودجه کشورهای نفتی از جمله ایران زیر فشار تحریم‌ها خواهد افزود و کند شدن نرخ رشد اقتصادی دنیا هم بازارهای صادراتی ایران را تضعیف خواهد کرد. اصلی‌ترین چالش و فرصت پیش روی اقتصاد ایران پذیرش واقعیت‌ها و تلاش برای کم کردن تنش‌ها و بی‌تعادلی‌ها و احیای اقتصاد ملی از طریق سیاست‌های کلان و روشن است. اینکه سیاست‌گذاران اقتصاد تنها ملاک خوش‌احوال بودن اقتصاد را بالا رفتن شاخص بورس و بازده بازار سهام بدانند، یک خطای دید و اشتباه راهبردی است و مهم این است که سیاست‌گذاران همچنان از مسیر عقلانیت خارج نشوند و تلاش خود را مضاعف کنند تا از ایجاد حصارهای جدید پیرامون اقتصاد در حال تضعیف ایران جلوگیری کنند. سال آینده سال شکستن حصر اقتصادی ایران بر مبنای سیاست‌های اقتصادی مقاومتی است و دست‌کم سال آینده سال تاریخی و سرنوشت‌ساز برای اقتصاد این مرزوبوم خواهد بود. این اقتصاد در انزوای و وعده‌ها و شعارها جان نمی‌گیرد، بلکه بهبود شرایط آبروایی و اصلاح الگوی محیط‌زیست اقتصاد، بیش از همیشه تاریخ اقتصاد احساس می‌شود. در آینه گذشته‌نگری می‌توان آینه را بهتر ببینیم. راه آزمایش و خطا را ببندید.



رضا کرمانی کارشناس مسائل اقتصادی



روزنامه شهپارنیدوزنگی

شماره ۴۳۳۸ شماره ۳۳۳۳ شماره ۳۳۳۳ شماره ۳۳۳۳

۶۰



اقتصاد

درد ناشی از کرونا برای مردم ایران و دیگر کشورها از موضوع ناشی می‌شود. اخبار کرونا هم در حوزه گزارش می‌شود. مسئله نخست درباره کرونا که در کانون توجه قرار گرفته مرگومیر ناشی از این ویروس است و مسئله دوم که به همان اندازه اهمیت دارد، تبعات اقتصادی ناشی از شیوع این ویروس است. کرونا پیش از اینکه بلایی برای سلامتی کاسیان باشد، بلایی برای کسب و کارشان شده است. این روزها فعالان اقتصادی همه به این ویروس مبتلا شده‌اند و جای تردید نیست که هیچ کدامشان بدون جراحت از شر کووید ۱۹ خلاص نخواهند شد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به‌تازگی در همین زمینه گزارشی را منتشر کرده است. گزارشی که می‌تواند قرائت رسمی سیاست‌گذاران از شرایط وخیم اقتصاد کرونایی را به ما نشان دهد.

ترس ناشی از کاهش صادرات در این گزارش ۱۷ صفحه‌ای درباره تبعات کرونا در حوزه بازرگانی آمده است: تنظیم بازار اقلام و داروهای بهداشتی برای درمان و پیشگیری از جمله ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده، دست‌فروشی‌های تقویت ایمنی بدن، انواع ویتامین‌ها و... به‌خوبی انجام نشده است. مشاهدات میدانی حاکی از آن است که متأسفانه با گذشت بیش از ۳ هفته از اعلام شیوع این ویروس در کشور، هنوز ستاد تنظیم بازار نتوانسته است بازار این محصولات را به نحو مطلوب تنظیم کند و عده‌ای با احتکار و عرضه نکردن، به سودهای کلانی دست یافته‌اند. همچنین در ادامه آمده است: مصرف‌کنندگان کالاها ایرانی در کشورهای منطقه از کاهش صادرات کشور و بستن مرزهای زمینی از سوی

کشورهای منطقه از جمله عراق، افغانستان و ترکیه و مرزهای هوایی ایران نیز شامل گروه‌های مواد اولیه بهانه کرونا هراس دارند.

کاهش درآمدهای ارزی کارشناسان مرکز پژوهش‌ها معتقدند در بخش ارزی تنها اتفاق مثبت کاهش تقاضای ارز برای سفرهای خارجی و توری است و باقی‌مانده اتفاقات در این حوزه به کاهش درآمدهای ارزی ایران منجر شده است. این گزارش درباره تبعات ارزی کرونا نوشته است: شیوع کرونا در بیشتر اقتصادهای بزرگ جهان و چشم‌انداز منفی اقتصاد دنیا در کاهش شدید و کم‌سابقه شاخص بورس‌های جهانی و کاهش حدود ۳۰ درصدی قیمت نفت نمایان شده است. مسئله دیگر درآمدهای ارزی ناشی از صادرات کالاها غیرنفتی ایران است که با توجه به کاهش جهانی قیمت‌ها در این حوزه نیز درآمدهای ارزی ایران کاهش خواهد یافت. چراکه بیشترین

کاهش قیمت‌ها در بخش مواد اولیه بوده و البته عمده صادرات غیرنفتی ایران نیز شامل گروه‌های مواد اولیه است.

بیم و امید کرونا در بورس دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌ها به تبعات کرونا در بازار سرمایه نیز بی‌تفاوت نبوده است. به‌طور کلی نویسندگان این گزارش معتقدند تبعات کرونا در بورس را با آریکرد می‌توان تحلیل کرد. اگر این ویروس ماندگاری اندکی داشته باشد، شوک ناشی از ریسک اقتصادی شیوع کرونا موجب بیزش موقت بازار خواهد شد و در ادامه بازار روند پیشین خود را طی خواهد کرد. اما اگر ماندگاری ویروس کرونا طولانی‌تر باشد، تبعات منفی ناشی از آن در بازار سرمایه ماندگارتر خواهد شد. به این معنا که به‌علت شیوع این ویروس، صادرات کالا، تولید، فروش و البته سوددهی شرکت‌های بورسی کاهش خواهد یافت و این



موجب کاهش ارزش سهام شرکت‌ها و در نتیجه ریزش قیمت بازاری آن‌ها خواهد شد. در این میان تنها شرکت‌های ۲ گروه صنایع غذایی و دارویی هستند که کرونا تأثیر منفی آن‌چنانی روی آن‌ها نداشته است. شرکت‌های دولتی در این زمان افزایش فروش داشته‌اند و تا زمان تداوم حضور کرونا تولید، فروش و در نتیجه سودشان بیشتر خواهد شد و این تأثیر مثبتی روی قیمت سهام این شرکت‌ها خواهد داشت. از سوی دیگر تقاضا برای مواد غذایی تولید شده در کارخانه افزایش خواهد یافت، چراکه عموم مردم معتقدند این محصولات از نظر بهداشتی بهتر است یا این برداشت در برخی افراد وجود دارد که برای جلوگیری از شیوع بیماری، کارخانه‌ها و شرکت‌ها نوبت‌های کاری را کاهش می‌دهند که به کاهش تولید محصولات سالم و بهداشتی و کمیاب شدن آن خواهد انجامید. به این ترتیب می‌توان انتظار داشت که رشد صنایع دارویی و غذایی در بازار سرمایه بتواند مقداری

از کاهش شاخص بازار را جبران کند. برنامه حمایتی از اقشار کم‌درآمد همچنین در بخش انتهایی این گزارش آمده است: افزایش بیکاری از یک سو و افزایش هزینه‌های زندگی از سوی دیگر موجب شده است به‌ویژه در یک سال گذشته، دهک‌های پایین درآمدی با مشکلات و تنگنای معیشتی روبه‌رو شوند. با شرایطی که بعد از شیوع ویروس کرونا در اقتصاد به وجود آمده است، ضرورت اتخاذ سیاست‌های معیشتی هدفمند بیش از پیش نمایان شده است. در ادامه این گزارش به لزوم حمایت برای تهیه اقلام بهداشتی و ضروری و حمایت مالی برای جبران درآمد کاهش یافته از اقشار کم‌درآمد اشاره شده و آمده است: برخی از فعالیت‌هایی که دولت در بازه زمانی کنترل شیوع کرونا باید به اجرا بگذارد، فعالیت‌هایی هستند که نیازمند نیروی کار هستند. به‌عنوان مثال توزیع اقلام ضروری بهداشتی یا کالاها اساسی به‌صورت خانه‌به‌خانه، نیازمند نیروی کار زیادی است. می‌توان با ایجاد یک پلتفرم از نیروی کاری که شغل خود را از دست داده است یا دیگر نیروی‌های کار در بین اقشار محروم استفاده کرد. مرکز پژوهش‌ها چند پیشنهاد برای تأمین منابع این پروژه‌ها ارائه کرده است. درآمدهای حاصل از افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی، درآمدهای از محل ظرفیت آزاد شده منتج از کاهش مصرف روزانه بنزین در کشور و منابع مربوط به سهمیه بنزین سفر ویژه نوروز یا تابستان و منابع ناشی از حذف ارز ترجیحی برخی از اقلام مشمول دریافت ارز ترجیحی مابه‌التفاوت ارز ۴۲۰۰ تومانی و ارز عرضه شده در سامانه نیما به‌عنوان ۳۰٪ منبع اصلی تأمین مالی پیشنهادهای حمایتی این طرح است.

Advertisement for Padideco featuring a large image of a modern building and a sign with Persian text. The text includes 'دیگه چه خبر؟' (What's the news?), 'مسعود رضوی، سرپرست سازمان سامان‌دهی مشاغل شهری و فرآورده‌های کشاورزی شهرداری مشهد' (Masoud Ruzvi, head of urban job management and agricultural products of Mashhad Municipality), and 'محرمیت‌زدایی آستان قدس رضوی' (Religious declassification of Qaddeh). It also mentions 'محرمیت‌زدایی آستان قدس رضوی' (Religious declassification of Qaddeh) and 'محرمیت‌زدایی آستان قدس رضوی' (Religious declassification of Qaddeh).

۳۵ تا ۱۰۰ درصد آسیب کرونا بر ۲۲ رسته صنفی

گروه اقتصاد

گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) نشان می‌دهد ۲۲ رسته صنفی از تبعات ناشی از کرونا بین ۳۵ تا ۱۰۰ درصد آسیب دیده‌اند. در این گزارش که حاصل بررسی ۲۵ روزه دفتر امور اقتصادی و سیاست‌های تجاری وزارت صنعت، معدن و تجارت است، آمده است: بیشترین زیان‌دیدگی پس از شیوع کرونا به رسته‌های خدمات گردشگری و باشگاه‌های ورزشی مربوط می‌شود که ۱۰۰ درصد با کاهش تقاضا مواجه شده‌اند. تالارهای پذیرایی، فست‌فودها و لبنیات‌فروشی‌های سنتی ۹۰ درصد ضرر کرده‌اند و رتبه سوم زیان‌دیدگی به آرایشگاه‌های زنانه با ۸۵ درصد مربوط می‌شود. خسارت وارد شده به رسته‌های آجیل و خشکبار، همچنین رستوران‌داران دست‌کمی از بقیه ندارد و بسا ۸۰ درصد خسارت در جایگاه چهارم قرار گرفته‌اند. بر اساس این گزارش چلوکبابی‌ها با ۷۵ درصد و فروشندگان پوشاک، لوازم خانگی و شیرینی و شکلات با ۷۰ درصد خسارت ناشی از شیوع کرونا نیازمند حمایت هستند. کل فروشی‌ها، فروشگاه‌های میلمان و تزئینات منزل هم از خسارت‌های کرونایی نصیب‌نمانده‌اند و

آن‌طور که وزارت صمت بررسی کرده است، کاهش تقاضا برای خرید در این رسته‌ها به ۶۰ درصد می‌رسد. آرایشگاه‌های مردانه نیز به دلیل شیوع کرونا با کاهش مشتری مواجه شده‌اند. اما میزان خسارت‌ها به اندازه همکارانشان در آرایشگاه‌های زنانه نبوده است و ۵۰ درصد به عنوان میزان کاهش تقاضا در این رسته صنفی بیان شده است. این گزارش نشان می‌دهد مشتری برای رسته خیاطی‌ها، کیف و کفش، کابینت و خدمات فنی (تاسیسات و تعمیرات) پس از کرونایی شدن کشور به نصف رسیده و موجب وارد شدن خسارت ۵۰ درصدی به فعالان این رسته‌ها شده است. هر چند کرونا و خشک‌شویی‌ها به‌ظاهر نامرتب به نظر می‌رسند، اما اطلاعات حاصل از بررسی دفتر امور اقتصادی و سیاست‌های تجاری وزارت صمت حکایت از خسارت ۴۵ درصدی به این رسته صنفی دارد. در این گزارش، تاکسی‌سرویس‌ها کمترین میزان آسیب در میان ۲۲ رسته بررسی شده را داشته‌اند. البته قرار گرفتن در پایین‌ترین رده، به معنی ناچیز بودن میزان خسارت‌ها نیست و این رسته با کاهش ۳۵ درصدی تقاضا برای استفاده از خدماتشان دست‌وپنجه نرم می‌کند.

خبر ویژه

بسته حمایتی دولت از اقشار آسیب‌پذیر برای جبران پیامدهای کرونا

ساعت ۲۴ شب گذشته اولین بسته حمایتی کرونا با مبلغی بین ۲۰۰ تا ۶۰۰ هزار تومان به حساب سرپرستان خانوار مشمول واریز شد. مقرر شده تا برای حدود ۳ میلیون نفر که بین یک تا ۱/۵ میلیون خانوار را تشکیل می‌دهند مبلغی در ۴ ماه پرداخت شود.



دیگه چه خبر؟

مسعود رضوی، سرپرست سازمان سامان‌دهی مشاغل شهری و فرآورده‌های کشاورزی شهرداری مشهد: در روزهای پایان سال ۹۸ برای خدمت‌رسانی بیشتر به همشهریان، سازمان به توزیع سیب زرد و قرمز و تامسون شمال تنظیم بازار در تمامی بازارهای میوه و تره‌بار و غرفه‌های میوه و تره‌بار فروشگاه‌های «شهرما» اقدام کرده است. عرضه این ۲۲ کالا به‌صورت سبیدی و در سبدهایی با وزن ۱۱ تا ۱۳ کیلوگرم و قیمت ۵۷۰۰ تومان برای هر کیلو از هر ۲۰۲ می‌باشد.

جواد مفیدی، رئیس اتحادیه پوشاک مشهد: میزان فروش در واحدهای تجاری صفر بوده است و بیشتر فروشندگان در طول روز دستلاقی ندارند. ساعت کاری واحدهای تجاری در ساعت ۱۰ تا ۲۰ کاهش یافته است و از سمت اتحادیه مشکلی برای تعطیل کردن واحدهای تجاری وجود ندارد.

حامد صادقی، معاونت محرمیت‌زدایی آستان قدس رضوی: نگاه ما به رفع مشکلات حاشیه شهر مشهد، تلاشی علمی و مبتنی بر واقعیت است. تلاش معاونت محرمیت‌زدایی آستان قدس مبنی بر توسعه و پیشرفت مبادی مهاجرت به مشهد و ترغیب افراد برای بازگشت به این مبادی است.

در جلسه طولانی عصر دوشنبه ۲۶ اسفندماه، تکلیف دستمزد ۹۹ مشخص نشد و قرار شد دوباره کمیته دستمزد تشکیل جلسه بدهد. از قرار معلوم، کمیته دستمزد به امروز موکل شده است. امروز صبح جلسه کمیته دستمزد و عصر، جلسه شورای عالی کار برگزار خواهد شد. نتایج بحث‌ها و رایزنی‌های کمیته دستمزد در شورای عالی کار استفاده خواهد شد.

نخستین محموله ماسک از چین وارد کشور شد و این واردات تا روز جمعه ادامه دارد. طبق آنچه گمرک جمهوری اسلامی اعلام کرده است، این محموله شامل ۲ میلیون ماسک سه‌لایه، ۳ میلیون ماسک ۱۹۵ و ۱۰ هزار تپ‌سج و ۲ میلیون گان محافظ پزشکی است.